

A BÉKE OLAJÁGA

Ezelőtt tíz évvel még bőböltek az ágyuk, kattogtak a gépfegyverek és folyt a vér a Marnetól a Playéig. Ártatlan síhederek, békes családok fenevadakká változtak, hogy ellenséges embertársaik holttestein átgázolva a saját nemzetük bőszülését magasztosuljanak. Akkor már négy éve folyt a harc, melynek lavináját mindkét részről az igazság hangzatosával indították utnak a béke szent magasságából. Négy borzalmas nékülözésekkel és szenvedésekkel teli esztendőnek kellett eltelnie, hogy a pusztulás meredek lejtőjén feltartóztatlan gyorsasággal zuhanó lavina behozonyítsa a titkos kullisszák mögé be nem látó hiszékeny emberiségnek, hogy egy háboruban minden fontosabb, mint a hadviselő felek ugynevezett igazsága.

A történelem folyamán számtalanszor szomorúan tapasztalhattuk, hogy úgyünk igazsága és népünk önfeláldozása ellenére a tuleró, a ravaszság és a pénz győzött. Így volt ez akkor is, midőn a háromszáz éven át dúló török háborúban, nemkülönben Rákóczi fellépésekor és az 1848-as szabadságharc folyamán egyaránt: mi tántoríthatatlanul álltuk a vártát utolsó csepp vérünkig abban a reményben, hogy a minduntalan beígért segítség végre-valahára mégis megérkezik. Igéret szép szó — ha megtartják úgy jó s mivel sohasem tartották meg, nekünk, akiket a természet a szláv népeket összekötő országra állított örökiül, — el kellett véreznünk.

Bár a világháború diplomáciai előkészítésében nemhogy semmi részünk nem volt, hanem — amint azt az antant államok vezető férfit is elismerik — a félvilágot lángborított hadüzenet ellen a központi hatalmak mértékadó tényezői közül egyedül Magyarország akkori miniszterelnöke, Tisza István emelte fel tiltakozó szavát: mégis mindezek ellenére a világháborút közvetlenül előidéző nemzetek legtöbbje nemhogy megusztatta a rettenetes vád következményeit, hanem a további vérontás elől a fegyverszüneti szerződések csalárd utvesztőjébe menekült országok testéből lehasított hatalmas területűekkel megkötésztették, sőt megháromszorozták eredeti nagyságukat. Így vesztettük el mi magyarok ezeréves szép szülőházánkat és több, mint hárommillió fajtestvérünket — pedig a háború felidézésében ártatlanok voltunk.

De ne beszéljünk többé a régmúlt háborúról, hiszen Kellogg amerikai külügyminiszter tizenhárom világhatalmasság által nagy örömmel üdvözölt világbéke tervének megvalósítása esetén megszűnik egy újabb világháború lehetősége — mondják a békeapostolok.

Mi igazat adunk nekik abban, hogy a háborúnak vége van, viszont azt ők sem tagadhatják, hogy a békétől nagyon is messze vagyunk. Avagy talán békének nevezhető-e az, amikor ötmillió állig felfegyverzett cseh, oláh, rác csupán arra vigyáz, hogy magyarul ne beszéljenek, ne énekeljenek, ne érezzenek, ne mulassanak azok, akiket az Isten is magyarnak teremtett. Békének nevezhető-e az, amikor a magyaroktól a „fölszabadítottok” elveszik az évtizedek görnyedő munkájával szerzett néhány hold földet és a gazdáikat Brazília őserdeibe, vagy ami még rosszabb Macedónia maláriás mocsaraiba „telepítik” — hogy onnan azután soha vissza ne térjenek többé? Béke az, amikor ugyanazok, akik az ócsárolt magyar uralom alatt nemzetiségi közép és főiskolákat tartottak fenn a magyar állam támogatásával, amelyben a saját anyanyelvükön tanították — ugyanazok pedig „hátlából” még az utolsó tanyai repiskolában is erőszakkal elcséhesztik, eloláhosítják és elszékesztik a magyar ifjúságot?

Békének nevezhető-e az, amikor Felsőmagyarország gyárait és erdőgazdaságát, a kenyeret kivesszik a magyar iparvárosok és a tót nép szájából, hogy a cseheknek kalács jusson. Béke az, amikor Erdély egész kulturáját, bányáiparát tönkretéve a székeltyeket az oláhok nivójára kényszerítik s a Bánát gazdait a saját buzájukba fullasztják, csak azért, hogy a világhírű pesti malomipart is egyuttal a tönk szélére juttassák?

Még ha minden fenntartás nélkül el is fogadnánk a történelmi jogokat el nem ismerő wilsoni önkormányzati elvet, melynek mázával vonták be a Trianoni békét, akkor is vissza kell kapnunk a magyarlakta területeket, melyeknek bitólói az elmúlt nehéz tíz esztendő alatt bebizonyították, hogy uralmuk alatt magyarérmű embernek élni nem, csak elpusztulni lehet.

Ha Amerika az amerikalaké, Anglia az angoloké, Franciaország a franciáké: miért nem lehet Magyarország a magyaroké?

Hát erre — sajnos — nem is olyan egyszerű megfelelni. Hiába a mi úgyünk igazsága, hiába elszakított véreink temérdek szenvedése, hiába a világ lelkiismeretének ébredése. A világot nem az ideálok kormányozzák, hanem a pénz. A szén, az olaj, az autómobilpar, a gyarmat-érdekek, a tenger uralma. Szóval a pénz, az emberiségnek ez az imádott bálvány, mely rombadönti az ideálokat, eltomplítja a nemes érzéseket és elvakítja mindazokat, akiket egyszer hatalmába kerített.

Ha mélyen betekintünk a Magyarországot földaraboló diplomácia kullisszatitkaiba, látni fogjuk, hogy a népek önrendelkezési joga csupán „ideális” takaró volt arra, hogy egy ártatlan nemzet elidegenített kincseivel a követelőző kalózokat ki fizessék.

Avagy nem pénzért avatkozott a háborúba Amerika is? Hiszen maguk az amerikaiak jelentették ki a háború második évében: ahol jobban el tudjuk adni a portékánkat, ahol kevesebb befektetéssel több haszonra számíthatunk — oda csatlakozunk.

Üzet — üzet. A pénzember nem ismer ideált, megértést, szeretetet, csak — pénzt. Legyen a Kellogg-féle világ-béke terv fehér, mint a galamb, az árnyéka csunya fekete szarkát mutat, mely csőrében megértés és szeretetet jelképező olajág helyett, szivtelen üzleti érdekeket jelentő „olaj” ágat cipel.

Az emberiségnek pedig nem a pénz, hanem a lélek békéjére van szüksége, mely minden nép számára lehetővé teszi az életet. De ki törődik manapság az ilyen kis és — valljuk be — keletlen ügyekkel, negyedik milli magyar kálváriájával, védetlen nemzetek martalócokként való kiszolgáltatásával, ugyanakkor, amikor nagy üzletekről, szénről, olajról, gyarmat-érdekekről, egyszerű pénzükről van szó?

A „fölszabadítottok” rabigájában görbe dő honfitársainkon kívül csupán néhány igazságra ébredt, szívére és nem a zsebére

hallgató bécsületes emberben bizhatunk, akiknek segítségével — imádkozó lélekkel hisszük, — visszaszerezjük az elvesztetteket, hogy ismét béke legyen ott, ahol a trianoni békeszerződés általánosította a világháború borzalmait.

De ahhoz, hogy ezt elérjük, először is legyen béke a magyar szívekben, megértés és szeretet egymás iránt, hogy egy szívvel-lélekkel eredményesen követelhesse az egész világ magyarsága: adjátok vissza a magyarnak, ami a magyaré volt ezer esztendőn át, hogy végre ismét béke legyen a Kárpát-övezet földön és a legszegényebb kunyhóban is megelégedés.

A KIS MAGYARORSZÁGOT ÖTMILLIÓ FŐNYI HADSEREG VESZI KÖRÜL

ROBERT DONALD NEVES ANGOL ÍRÓ ISMÉT SIKRA SZALL A MAGYAR ÜGYÉRT —

LONDON, július — A Spectator cí 35.000 főnyi katonaságot tarthat fenn a valóságban csupán 24.000 főnyi katonaságot tud kiállítani; emellett el van tiltva a leghatásosabb hadi eszközök alkalmazásától.

Ezzel szemben környező ellenségek 5.000.000 főnyi hadsereggel rendelkeznek. Magyarország azt állítja, — és joggal, — hogy ebben a kérdésben félrevezették, ugyanugy, mint a hogy félrevezették a határok klígázására vonatkozó ígérettel, amit Millenrand kísérő levele tartalmazott.

Ami azt a kérdést illeti, hogy a csehek létüket nem kardál, hanem tollal küzdötték ki, Robert Donald utal Masaryk könyvére; ebben a könyvben a cseh köztársaság elnöke nyomatékosan hangoztatja, hogy a propaganda volt a főtényezője a nyugati közvélemény megnyerésében és hogy a propaganda nélkül a békeértelket nem alkotta volna meg a cseh államot.

Befejezésül Robert Donald megjegyzi, hogy a bíráló, úgy látszik, helyesli a lapoknak azt a megenczurását és elnyomását, amit a csehek gyakorolnak, holott ez ellentétben áll a kisebbségi szerződésekkel, ellentétben áll saját alkotmányukkal.

Robert Donald utal továbbá arra, hogy másik alapvető kérdés, aminek könyvében főhelyet szentel, a leszerelés kérdése.

A bíráló — úgymond — ezt is mellőzi és csupán abból a célból érinti, hogy helyt nem álló összehasonlítást tegyen e tekintetben Németország és Magyarország között. A helyzet úgy áll, hogy Magyarország a lakosság számához viszonyítva csupán 0,3, ellenben Csehszlovákia 1,12, Románia 1,4, és Jugoszlávia 1,15 százalékat katonával rendelkezik. Magyarország

KÉSZÜLJÜNK AZ ARATÁSRA

A három prérítartomány néhány helyén ugyan tulságosan bő volt a csapadék az idén, sőt egyes vidékeken vihar, jégeső, nemcsak hátráltatta, de részben el is pusztította a termést: a nagy általánosságban azonban szépen ígér az élet s ott, ahol kevés eső járt a nyár folyamán már nem sokára tejállapotba kerülnek a buzaszemek és rövid időn belül megkezdődik az aratás.

A kanadai aratás óhazai szemmel nézve nagyon egyszerű mes terség. Négy ló, binder, kocsi, néhány kereszttrakó, ez az egész. A nyugatkanadai tájat nem varázsolja élénké a rendet vágó bogatyás legények ütemesen mozgó rajvonala, a legvégő nem tölti be piroszposztag marokszedő lányok vidám dalolása, a nagy prérin nem peng a kasza és pipacs helyett bogács virít a táblákon.

Azért — ha a kanadai aratás nem is olyan szép, színes és vonzó, mint a Duna vagy a Tisza partján, az aratáskor nyugsg5 préri levegőjének is megvan a maga jellegzetessége. Mig az óhazai telve van bájjal, bib-lód5 gondossággal és — nehéz, nagyon nehéz munkával, az amerikai rendszerű aratás aránylag sokkal könnyebb; nagyvonalúbb és az egyetlen kemény o'dala, a kereszttrakás vagy angolosan „stukkolás” mellett mindent elintéz a kerepelt aratókötőgépj — a binder.

UGY MENJEN AZ ARATÁS, MINT A KARIKACSAPÁS

De a kanadai időjárás — még ha bármilyen száraz lett légyen is egész nyáron át, aratásidőre mindig tartogat valami meglepetést és ha nem is kuszálja ősz sze tomboló viharral a glédában álló gabonát, itt-ott egy kis záporral, meg utána borus idővel

majd minden esztendőben bosszantja a farmert s ezért jól elő kell készíteni aratás előtt mindent, hogy kedvező időben géphiba miatt ne álljon a binder s úgy menjen az aratás, mint a karikacsapás.

Hogy mikor lehet kezdeni a vágást, azt maga a gazda tudja legjobban. A szeszélyes kanadai időjárásra való tekintettel azonban minél hamarabb. A leginkább elterjedt Marquis búzájánál meg lehet várni, míg a szem meglehetősen megszilárdul, az igen könnyen pergő s ezáltal igen sok kárt okozó korai fajtáké nem.

Vigyázn! kell azonban, hogy míg a buzaszem teje sűrű pépé nem szikkad, ne arassuk még a leginkább pergő búzát se, mert a szem könnyen összetöporóódik, miáltal sokat veszít értékéből.

Az őszi rozs rendszerint július végére vagy augusztus elejére már beérik, a korán vetett zabot néha már lehet vágni a buza előtt is, viszont legtöbb farmer a búzát kezdi, ami természetesen a körülményektől függ. A mind nagyobb teret hódító árpa aratása a leggyakrabban utoljára marad, kivéve azokat a vidékeket, ahol a bő csapadék vagy a föld alacsonyabb fekvése miatt főleg árpartermeléssel foglalkoznak.

Talán nem lesz hiábavaló ezeketán utánanéznünk az egyik legfontosabb gazdasági szerződéseknek, a bindernek, hogy a rendelkezésre álló időt okosan és alaposan felhasználva minél gyorsabb ütemben, lehetőleg na sze tomboló viharral a glédában álló gabonát, itt-ott egy kis záporral, meg utána borus idővel

MIHÁLY KIFOG AZ ASSZONYON

IRTA: CSOMORKANYI PAL

Az öregtemplom tornyában megcsendült a Rákóczi-csengő. A piacok már szedelőzködtek. Dél volt.

Mihály is fölcihelődött a kocsi ra és mérgesen a lovak közé vágott. Keserű harag szorongatta a torkát. A rossz vásár miatt idegeibe feszkelődött a nyugtalanság. Mert nagyon is rossz vásárt csinált a Ruzsával. Fölnevelte a gyönyörű szép csikót, és veszködött vele kerek másfél esztendőig s most ... Kora reggeltől meleg délig ott ácsorgott véle a vásárrálláson — és nem adtak érte többet hatvan pengőnél. Pedig odahaza úgy beszéltek meg Esztivel, hogy nyolcvan nem alul nem adják, vagy ha már senki sem venné anylyért, hát hetven legyen az utolsó ára. De nem volt a piacon más vevő, csak a kupecok. Ezek közül is csak a Wolf alkudott komolyan. Ez se adott többet hatvannál, hogy verné a ragya még ripacosabbra a képit.

Lesz most mit hallgatni odahaza vagy két hétig! Mert hiabavaló ott minden beszéd, ahol egyszer Eszti megindítja a kerepelt. Pedig a kupecok ugyan csak lebecsülték a Ruzsát. Mind azt mondta külön-külön is, hogy gyöngék a lábál, vastag a nyaka, keskeny a szügye. Meg azt hogy nagy a pénztelenség, alig lehet jószágot eladni, szállítani meg éppenséggel nem szállítanak, mert a pesti vásáron dögivel van az olcsó csikó.

Igy beszélt mind a kupec. De mért is nem jött be Eszti is, ak

kor hallotta volna, hogy veszekedett volna velük is, hogy mondotta volna ki az utolsó szót: eladó, vagy nem eladó annyitért ... Azonban most már késő a bánom, akármilyen keserves is.

A Ruzsát elvitte a Wolf és a pasz szus itt van a lajblizebben. Leg alább nem mondhatja az asszony, hogy: nagy malé kend, még csikót se tud eladni.

Megsuhintotta a szijostort és a lovak füle közé csipkedett a hegyével. A mérgeződés megszunnyadt benne egy kicsit, de a baljós gondolatok csak ott ka varogtak a fejében. A Vasut csak haladt kifelé, amikor meglátta Nagymihók Mártont, akl gyalogszerrel baktatót, kifelé színtén. Enyje, — vélte — ezt meg jó volna fölszólítani a kocsira, legalább a pusztaszélig nem emésztene magát ezekkel a keserves, magános gondolatokkal. Oda is kiáltott mindjárt, lépésbe lassítva a lovakat.

— Kifelé, sógor?
— Csak a nyomásra, de addig is jobb lesz kigyelmeddel.

Főhült Mihály mellé.

— A piacról?
— Onnan.

— Eladott, vagy vett, sógor?
— Eladtam. Eladtam a Ruzsát.

— A csikót? Ejnye. Én is megvettem volna.

— Meg-é?
Mihály meghökken.

— Hát aztán mennyit adott volna érte?
— Mennyit? Megadtam volna az árát. Takaros jószág. Én nem is tudtam, hogy eladó. Es miennyit keit el?

Mihály hallgatott. Megint fölterjedt benne a harag, meg hir

gondolatába, hogy olyan ostobánul rossz vásárt csinált.

— Hetven pengőért — hazudta kényszeredetten.

Nagymihók szit egyet a pipából.

— Hetvenért? Hát annyit én is megadtam volna.

Na, ez kellett csak Mihálynak. Ugy szíven markolta a keletlen érzés, hogy majdnem fölkialtott belé. De nem tudott szólni semmit, csak hallgatta a sógort, aki gyanútlanul még tovább oltotta belé a mérget:

— Hetvenet megért testvérek között is. Tunyogi Péter ki lencvenért adta el azt a gacsos lábú, szürke csikót, amelyik egy idős volt a Ruzsával. Igaz, hogy nem kupecnek ...

Mihály idegszála megfeszült, mint a drót. Vére vadul áramlott fölfelé az agyára, onnan meg vissza a mellébe. Megeresztette a gyeplőt és fölszakadt méreggel paskolta a lovakat.

— Na-na — riadozott a sógor. — Mért tűzelt ezt a két jó állatot?

— De ... a fene a párájukat — káromkodott Mihály és csak suhogtatta az ostort és vad vágatásba ösztökélte a lovait. Hej de szerette volna most már lelőlni maga mellől a sógort! Hej csak már a nyomáson volnának hogy takarodna a kocsiról ez az ördögök fullajtárja, aki úgy alája gyujtott önekl.

Veszekedett iramban nemsokára el is érték a makai vámot s Nagymihók mindjárt azon tul le is szállott.

— Sajnálom a csikót — köszönt el barátságosan. — Egyhamar nemigen találók olyat.

A két ló kifulladva, tajtékos

zablával, pihegő horpasszal lép tetett a nyomási lénián. Mihály most már nem bántotta őket, inkább azt se bánta volna, ha megállnak és sohasem indulnak el vele ... Egészen összeroskadott az ülésen. Kalapját hátra lökte a tarkójára és úgy nézett bele a levegőbe, elernyvedve, tanácstalanul, szomorúan. Eszti, hm, Eszti.

— Mivel kéne lefogni a haragját? — töprengt benne a kicsi és gyakorlatlan ravaszsga és most már a gondolatok-nak ezen az oldalán kutaszkozott, hogy találjon valami jó ötletet, amivel elháríthatná az ott honválo keserves és hosszú veszekedést.

És egyszerre fölegyenesedett ültében. Arcára lassanként ráereszkedett az elhatározás nyugalma. Megállította a lovakat. Elővette a dohányzacskót, lassan megtömte a pipát és rágyujtott. Ezalatt jól megfontolta a tennivalót és most már rendben volt a dolgával, nem talált benne hibát. Határozott.

Meghuzta az egyik gyeplőszárat. No, a lovak bizony nem tudták megérteni, hogy vissza kell nekik fordulni a kocsival. Pedig így kellett annak lenni: sietős üggyel vissza a városba, ott is be egészen a piacra, ahol cifra boltok, fényes kirakatok kápráztatják a népeket.

Mihály a Konstantin görög elött állott meg. A lovak hátára dobta az istrángot, elnyomta a pipában a paraszat és bement a boltba, amelyik a legnagyobb volt a városban. Eszti itt látott a tavaly ősszel egy zsinóros, bársony télikabátot, olyant, mint a Kenéz Istvánné nemzetesasszonyé. De meg is akadt rajta az